Ny svensk fjärilsbok

Imby, L. 1989. *Fjärilar i Sverige*. Rabén & Sjögren, Stockholm. 165 sidor. ISBN 91-29-59279-8. Pris 232 SEK.

De flesta populära bestämningsböcker om fjärilar, som på senare tid utgivits i Sverige, har varit översättningar från engelska eller franska. Nu har emellertid en ny, helsvensk bok om fjärilar kommit ut. Författaren har i sin bok presenterat ett urval av svenska arter, dvs även några representanter från gruppen småfjärilar. Av Sveriges ca 2 700 arter omnämns 322 och i stort sett samtliga är avbildade med vackra färgfoton, sammansatta färgplanscher eller ibland svartvita foton eller teckningar. De sidtäckande färgfotona är mycket vackra, har fin skärpa och ypperlig färgåtergivning.

Även om det inte uttrycks direkt, riktar sig boken i första hand till den breda allmänheten, som här får en god inblick i en av de populäraste insektsgrupperna, översiktligt beskriven i förordet. Efter förordet följer en framställning av fjärilens yttre byggnad. Pedagogiska bilder visar och namnger de viktigaste delarna av fjärilen och dess vingteckning.

I "Ordförklaringar" redogörs för innebörden av 38 använda facktermer. Olyckligtvis har här *imagines* behandlats som ett ord i singularis och detta återkommer på annat ställe i boken.

Härefter följer avsnitt om fjärilens livscykel och fenologi. Vidare behandlas skyddsmekanismer mot rovdjur, populationsdynamik och vandringar. I kapitlet "Hot mot fjärilar" framför författaren sina åsikter om skyddet av den lägre faunan i allmänhet och av fjärilar i synnerhet. Det mesta som framförs här borde läsas av alla med intresse för faunaskydd, framför allt av beslutsfattare på olika nivåer. Det är anmälarens bedömning, att författarens kritiska syn på den svenska fridlysningsfilosofin omfattas av det stora flertalet av landets aktiva entomologer.

Inledningsavsnittets sista kapitel tar upp insamling av fjärilar. På ett diplomatiskt sätt motiveras här de vetenskapliga skälen för insamling och dödande, men läsaren blir också upplyst om alternativa vägar för fjärilsstudier.

På 130 sidor följer sedan en beskrivning av de enskilda arterna. Förutom svenskt och vetenskapligt namn, vingbredd, värdväxt, utbredning och flygtid, ges också uppgifter om hur man känner igen fjärilen och hur den uppträder i naturen. Med tanke på den publik boken riktar sig till är texten lagom lång och skriven på ett i huvudsak enkelt sätt. Icke sällan förekommer dock ovanliga ordval, belastande ordföljder med bl a förställda attribut, samt formuleringar, som för att förstås av läsaren kräver den kunskap som gives. Förmodligen får man inte samma intryck av språket om man bara utnyttjar boken av och till.

Författarens ambition att i vissa fall inte uttrycka sig alltför kategoriskt om diverse företeelser kan ibland ge läsaren felaktiga föreställningar, t ex på sidan 18, där man hittar "Vissa dagfjärilar gör dock ingen kokong alls . . ." då det egentligen inte finns någon svensk art, som gör en kokong. Vidare påstås om *Pyrgus malvae* (kattostvisslaren, nr 75) att det är den enda vårarten i släktet, men även *P. armoricanus* flyger på våren.

Vid andra tillfällen har tyvärr intressanta fakta utelämnats. Exempel på detta finner vi under *Parnassius mnemosyne* (mnemosynefjärilen, nr 79a) där det inte nämns, att arten för närvarande är fridlyst i Blekinge. Man får inte heller veta, att *Argyresthia conjugella* (rönnbärsmalen, nr 11) ofta uppträder som besvärande skadedjur i äpplen. En representativ teckning av en bakvinge på en gelechid hade varit av värde, liksom ett eller flera foton av former hos den mycket variabla *Angerona prunaria* (plommonmätaren, nr 175).

Ovanstående synpunkter är bara detaljer i en helhet, som trots allt ger ett positivt intryck. Möjligen kan ändå priset verka avskräckande, men för den intresserade allmänbiologen är boken en modern och intressant informationskälla, inte minst nu sedan även småfjärilarna begåvats med svenska namn.

Bengt Å. Bengtsson